TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. vasario 6 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga – Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 – Pažeidimai – 3 straipsnis – Senaties terminas – Šio termino trukmė ir pradžia – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas penkerių metų senaties terminas, skaičiuojamas nuo pažeidimo konstatavimo dienos“

Byloje C-42/24

dėl *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba, Graikija) 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2024 m. sausio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Emporiki Serron AE – Emporias kai Diathesis Agrotikon Proionton

prieš

Ypourgos Anaptyxis kai Ependyseon,

Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Kumin, teisėjai I. Ziemele ir S. Gervasoni (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Ypourgos Anaptyxis kai Ependyseon* ir *Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon*, atstovaujamų E. Leftheriotou ir A. Vasilopoulou,

– Graikijos vyriausybės, atstovaujamos E. Leftheriotou ir A. Vasilopoulou,

– Europos Komisijos, atstovaujamos T. Adamopoulos, M. Konstantinidis ir C. Valero,

* Proceso kalba: graikų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 340) 3 straipsnio ir teisinio saugumo principo išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bendrovės *Emporiki Serron AE – Emporias kai Diathesis Agrotikon Proionton* (toliau – bendrovė *Emporiki Serron*) ginčą su *Ypourgos Anaptyxis kai Ependyseon* (vystymosi ir investicijų ministras, Graikija) ir *Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimo* (žemės ūkio plėtros ir maisto produktų ministras, Graikija) dėl šios bendrovės gautos finansinės paramos nevalytos medvilnės pirkimui ir valymui susigrąžinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Reglamento Nr. 2988/95 trečioje konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„<…> [su [Europos Sąjungos] finansiniams interesams kenkiančiais veiksmais turi būti kovojama visose srityse].“

4 Šio reglamento 1 straipsnyje nurodyta:

„1. Siekiant apsaugoti [Sąjungos] finansinius interesus, šiuo reglamentu nustatomos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už [Sąjungos] teisės aktų pažeidimus.

2. „Pažeidimas“ – tai bet kuris [Sąjungos] teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, dėl kurio [Sąjungos] bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai [Sąjungos] vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas.“

5 Šio reglamento 3 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Patraukimo atsakomybėn senaties terminas – ketveri metai nuo tada, kai buvo padarytas 1 straipsnio 1 dalyje nurodytas pažeidimas. Atskirų sektorių taisyklėse gali būti nustatytas trumpesnis senaties terminas, tačiau ne trumpesnis kaip treji metai.

Jeigu pažeidimai daromi nuolat ir pakartotinai, senaties terminas skaičiuojamas nuo tos dienos, kai pažeidimas buvo baigtas. Vykdant daugiametes programas, senaties terminas nesibaigia tol, kol visiškai nebaigiama programa.

Senaties eiga nutrūksta, jeigu kompetentinga institucija imasi bet kokio su pažeidimo tyrimu ar teisminiu nagrinėjimu susijusio veiksmo, apie kurį pranešama atitinkamam asmeniui. Senaties eiga atsinaujina po kiekvieno ją nutraukusio veiksmo.

Tačiau senaties terminas įsigalioja ne vėliau kaip tą dieną, kai pasibaigia laikotarpis lygus dvigubam senaties terminui, per kurį kompetentinga institucija nepaskyrė nuobaudos, išskyrus tuos atvejus, kai administracinė procedūra laikinai sustabdoma pagal 6 straipsnio 1 dalį.

2. Administracinę nuobaudą skiriantis sprendimas įvykdomas per trejus metus nuo tos dienos, kai sprendimas tampa galutinis.

Nutrūkimo ir laikino sustabdymo atvejus reglamentuoja atitinkamų nacionalinės teisės aktų nuostatos.

3. Valstybės narės išlaiko teisę taikyti ilgesnį laikotarpį nei atitinkamai numatyta šio straipsnio 1 ir 2 dalyse.“

Graikijos teisė

6 *Nómos 2362/1995 peri Dimosiou Logistikou, eleghou ton dapanon tou kratous kai alles diatakseis* (Įstatymas Nr. 2362/1995 dėl valstybės finansų, valstybės išlaidų kontrolės ir kitų nuostatų (FEK A’ 247/27.11.1995) 102 straipsnyje „Neteisėtai išmokėtų sumų susigrąžinimas“ nustatyta:

„Finansavimas, pagalba ar subsidijos, išmokėtos fiziniams ar juridiniams asmenims ir įstaigoms vykdant [Sąjungos] politiką iš nacionalinių ar <…> Sąjungos lėšų, valstybės susigrąžinamos, jei kompetentingos institucijos konstatuoja, kad jos buvo išmokėtos nepagrįstai ar neteisėtai.

Šios nuostatos taip pat taikomos iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos sumokėtoms sumoms.

Šiuo pagrindu susigrąžintos sumos nustatomos kaip valstybės biudžeto pajamos ir susigrąžinamos pagal galiojančias Valstybės pajamų susigrąžinimo kodekso nuostatas.

Šiuo atveju taip pat taikomos galiojančios nuostatos dėl administracinių, vykdymo užtikrinimo ir teisminių priemonių, skirtų valstybės pajamoms susigrąžinti.“

7 Šio įstatymo 103 straipsnyje „Senaties terminas valstybės reikalavimams“ numatyta:

„Ankstesniame straipsnyje nurodytų sumų susigrąžinimui taikomas penkerių metų senaties terminas, skaičiuojant nuo tos dienos, kai buvo nustatytas nepagrįstas ar neteisėtas išmokėjimas, jei [Sąjungos] teisės nuostatose nenumatyta kitaip.

Priskaičiuotoms sumoms taikomas 20 metų senaties terminas, jei [Sąjungos] teisės nuostatose nenumatyta kitaip.

Šiame įstatyme nustatytos nuostatos dėl senaties termino sustabdymo, nutraukimo ir pasekmių, kurios taikomos valstybės reikalavimams, *mutatis mutandis* taikomos šiame straipsnyje nurodytiems reikalavimams, jei [Sąjungos] teisės nuostatose nenumatyta kitaip.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

8 2001 m. bendrovė *Emporiki Serron* iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) gavo finansinę paramą medvilnės pluošto pirkimui ir valymui 2000–2001 m. laikotarpiui. 2001 m. birželio mėn. ji nutraukė savo veiklą ir buvo likviduota.

9 Bendrovės *Emporiki Serron* buveinės patikrinimas vyko 2006 m. liepos 4 ir 5 d. bei 2006 m. spalio 31 d.–lapkričio 2 d. Atlikus šį patikrinimą paaiškėjo, kad ji neužregistravo jokio pardavimo dėl 3 618 išvalytos medvilnės ritinių, t. y. daugiau kaip dėl 750 000 kg išvalytos medvilnės.

10 2009 m. liepos 14 d. žemės ūkio plėtros ir maisto produktų ministras priėmė sprendimą susigrąžinti bendrovei *Emporiki Serron* išmokėtą 322 568,90 EUR pagalbą su palūkanomis už minėtus 3 618 išvalytos medvilnės ritinių.

11 Gavęs šios bendrovės skundą dėl šio sprendimo *Trimeles Dioikitiko Protodikeio Athinon* (Atėnų administracinis teismas (trijų teisėjų kolegija), Graikija) jį panaikino, motyvuodamas tuo, kad nesilaikyta Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyto ketverių metų senaties termino. Šis teismas nusprendė, kad Įstatymo Nr. 2362/1995 103 straipsnis, pagal kurį senaties termino eigos pradžia laikoma pažeidimo konstatavimo data, o ne, kaip numatyta Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnyje, data, kada jis buvo padarytas, prieštarauja pastarajam straipsniui. Todėl jis atsisakė taikyti Įstatymo Nr. 2362/1995 103 straipsnį.

12 Gavęs Graikijos valstybės apeliacinį skundą *Trimeles Dioikitiko Efeteio Athinon* (Atėnų apeliacinis administracinis teismas (trijų teisėjų kolegija), Graikija) panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą. Šis teismas iš esmės nusprendė, kad pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį galima priimti tokią nuostatą, kaip Įstatymo Nr. 2362/1995 103 straipsnis. Jis nusprendė, kad pagal pastarąjį straipsnį senaties terminas prasidėjo 2006 m. lapkričio 29 d., t. y. tą dieną, kai Žemės ūkio plėtros ir maisto produktų ministerijos kontrolierius parengė savo ataskaitą. Tuo remdamasis jis padarė išvadą, kad sprendimo dėl pagalbos susigrąžinimo priėmimo dieną, t. y. 2009 m. liepos 14 d., pagal nacionalinę teisę taikytinas penkerių metų senaties terminas dar nebuvo suėjęs. Todėl jis nusprendė, kad finansinė pagalba buvo išmokėta nepagrįstai.

13 Bendrovė *Emporiki Serron* apskundė *Dioikitiko Efeteio* (Apeliacinis administracinis teismas) priimtą sprendimą *Symvoulio Tis Epikrateias* (Valstybės Taryba, Graikija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, ir nurodė, kad *Elegktiko Synedrio* (Audito Rūmai, Graikija) priėmė kitokį sprendimą nei tas, kuris buvo priimtas tame sprendime byloje, kurioje buvo ginčijamas finansinio koregavimo akto teisėtumas.

14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad vėliau *Elegktiko Synedrio* (Audito Rūmai) plenarinėje sesijoje nusprendė, jog Įstatymo Nr. 2362/1995 103 straipsnis atitinka Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnį ir proporcingumo bei teisinio saugumo principus, nes bendra trukmė nuo pažeidimo padarymo dienos iki su juo susijusios administracinės išieškojimo procedūros pabaigos yra protinga ir ji neviršija šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje numatyto absoliutaus senaties termino.

15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad jo nagrinėjamoje byloje nagrinėjamas pažeidimas buvo padarytas vėliausiai 2001 m. birželio 20 arba 30 d., todėl 2006 m. liepos mėn. atlikto pirmojo patikrinimo metu Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje numatytas ketverių metų senaties terminas, jeigu jis taikomas, jau buvo suėjęs.

16 Šiomis aplinkybėmis *Symvoulio Tis Epikrateias* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar su Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio nuostatomis ir bendruoju teisinio saugumo principu suderinama nacionalinė nuostata, kaip antai Įstatymo Nr. 2362/1995 103 straipsnis, kuriame ne tik nustatytas penkerių metų senaties terminas susigrąžinti nepagrįstai ūkio subjektams išmokėtas [pagalbos] sumas dėl jų veiksmų ar neveikimo, dėl kurių [Sąjungos] bendrajam biudžetui ar [jos] valdomiems biudžetams buvo padaryta arba galėjo būti padaryta žala, bet ir nustatyta šio termino pradžia nuo tada, kai konstatuojamas nepagrįstas arba neteisėtas pagalbos išmokėjimas, o ne nuo pažeidimo padarymo momento?

2. Jeigu nacionalinės teisės aktuose, remiantis Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalimi, numatytas ilgesnis senaties terminas, nei šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nustatytas ketverių metų senaties terminas, ar jo 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa turi būti aiškinama taip, kad joje nustatytas maksimalus aštuonerių metų senaties terminas, taikomas prašymui grąžinti nepagrįstai arba neteisėtai išmokėtą pagalbą po to, kai buvo padarytas pažeidimas, ar taip, kad joje nustatytas dvigubas maksimalus senaties terminas, viršijantis nacionalinės teisės aktuose numatytą ilgesnį senaties terminą?

3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, o į antrąjį klausimą atsakyta, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies paskutinės pastraipos nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad jose nustatytas dvigubai ilgesnis senaties terminas, nei ilgesnis nacionalinėje teisėje nustatytas senaties terminas, taip pat kyla klausimas: jei nacionalinės teisės aktuose numatytas ilgesnis senaties terminas, nei numatytasis Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje, kartu nustatant šio termino skaičiavimo pradžią nuo pažeidimo konstatavimo momento, ar maksimalus senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo pažeidimo padarymo, ar jo konstatavimo?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

17 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 ir 3 dalys, siejamos su teisinio saugumo principu, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose nustatytas penkerių metų senaties terminas, skaičiuojamas nuo tos dienos, kai nacionalinės valdžios institucijos konstatavo šio reglamento nuostatų pažeidimą.

18 Visų pirma reikia priminti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje numatytas senaties terminas taikomas tiek pažeidimams, už kuriuos skiriama administracinė nuobauda, kaip tai suprantama pagal to reglamento 5 straipsnį, tiek pažeidimams, kaip antai nagrinėjamiems pagrindinėje byloje, dėl kurių taikoma administracinė priemonė, apimanti nepagrįstai gautos naudos panaikinimą pagal minėto reglamento 4 straipsnį (2017 m. kovo 2 d. Sprendimo *Glencore Céréales*, C-584/15, EU:C:2017:160, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

19 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją, siekiant nustatyti Sąjungos teisės nuostatų, šiuo atveju Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 ir 3 dalių, siejamų su teisinio saugumo principu, taikymo sritį reikia atsižvelgti į jų tekstą, kontekstą ir tikslus (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export*, C-59/14, EU:C:2015:660, 22 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

20 Dėl šiame 3 straipsnyje nurodytų terminų reikia pažymėti, kad jo 1 dalies pirmoje ir antroje pastraipose numatytas ketverių metų patraukimo atsakomybėn senaties terminas, skaičiuojamas nuo pažeidimo padarymo dienos arba – tęstinio ar pakartotinio pažeidimo atveju – nuo tos dienos, kai pažeidimas buvo nutrauktas, patikslinant, kad atskirų sektorių taisyklėse gali būti numatytas trumpesnis senaties terminas, kuris negali būti trumpesnis nei treji metai.

21 Be to, reikia priminti, kad Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 2 dalyje sąvoka „pažeidimas“ apibrėžta kaip bet koks Sąjungos teisės nuostatų pažeidimas, susijęs su ūkio subjekto veiksmais ar neveikimu, dėl kurio Sąjungos bendrajam biudžetui ar jos valdomiems biudžetams padaroma arba gali būti padaryta žala.

22 Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „valstybės narės išlaiko teisę taikyti ilgesnį laikotarpį nei atitinkamai numatyta šio [3] straipsnio 1 ir 2 dalyse“. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad toks terminas gali būti nustatytas taikant nacionalines nuostatas, jau galiojusias iki šio reglamento, arba naujas nacionalines nuostatas, priimtas po šio reglamento įsigaliojimo (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 2 d. Sprendimo *Glencore Céréales*, C-584/15, EU:C:2017:160, 65 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

23 Pagal šio 3 straipsnio 3 dalį valstybės narės turi didelę diskreciją nustatyti ilgesnius senaties terminus, kuriuos prireikus ketina taikyti, su sąlyga, kad laikomasi bendrųjų Sąjungos teisės principų, įskaitant proporcingumo principą (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 2 d. Sprendimo *Glencore Céréales*, C-584/15, EU:C:2017:160, 64 ir 72 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

24 Šio principo laikymasis konkrečiai reiškia, kad ilgesnio nacionalinio senaties termino taikymas pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį neturi akivaizdžiai viršyti to, kas būtina Sąjungos finansinių interesų apsaugos tikslui pasiekti (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 2 d. Sprendimo *Glencore Céréales*, C-584/15, EU:C:2017:160, 74 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

25 Taigi Teisingumo Teismas, remdamasis šioje byloje taikytinais motyvais, jau yra pripažinęs, kad penkerių metų senaties terminas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, akivaizdžiai neviršija to, kas būtina, kad nacionalinės valdžios institucijos galėtų patraukti atsakomybėn už pažeidimus, darančius žalą Sąjungos biudžetui, nes šis terminas yra ilgesnis tik vienais metais, nei numatytasis Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje, ir tuo remdamasis jis padarė išvadą, kad toks terminas atitinka proporcingumo principą (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 2 d. Sprendimo *Glencore Céréales*, C-584/15, EU:C:2017:160, 74 punktą).

26 Vis dėlto Teisingumo Teismas iki šiol nėra priėmęs sprendimo dėl klausimo, ar pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį valstybėms narėms leidžiama nukrypti nuo šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje ir antroje pastraipose numatyto senaties termino pradžios, numatant, kad šis terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai nacionalinės valdžios institucijos konstatuoja minėto reglamento nuostatų pažeidimą.

27 Šiuo klausimu iš paties Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 ir 3 dalių teksto, priminto šio sprendimo 20 ir 22 punktuose, matyti, kad priimdamas šią nuostatą Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė tik leisti valstybėms narėms pratęsti senaties terminą, palyginti su Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje numatytu terminu, ir neleisti keisti šio termino pradžios.

28 Šis aiškinimas, grindžiamas nagrinėjamų nuostatų formuluote, atitinka šių nuostatų kontekstą ir jomis siekiamus tikslus.

29 Šiuo klausimu reikia priminti, kad remiantis Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsniu ir, kaip matyti iš šio reglamento trečios konstatuojamosios dalies, juo nustatomos „bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už [Sąjungos] teisės aktų pažeidimus“, siekiant, kad „[Sąjungos] finansiniams interesams kenkiantys teisės aktai [būtų] panaikinti visose srityse [su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiais veiksmais būtų kovojama visose srityse]“ (2017 m. kovo 2 d. Sprendimo *Glencore Céréales*, C-584/15, EU:C:2017:160, 23 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

30 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nacionalinėms valdžios institucijoms tenka bendra rūpestingumo pareiga tikrinti jos iš Sąjungos biudžeto atliekamų mokėjimų teisėtumą, o tai reiškia, kad jos privalo greitai imtis pažeidimams ištaisyti skirtų priemonių (pagal analogiją žr. 2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, 67 punktą).

31 Pripažįstant, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje ir antroje pastraipose numatyto senaties termino eiga prasideda tik nuo momento, kai administracija nustatė šiuos pažeidimus, galėtų būti paskatintas tam tikrų nacionalinių institucijų neveiklumas tiriant minėtus pažeidimus, taip sukeliant ūkio subjektams, viena vertus, ilgalaikį teisinį netikrumą ir, kita vertus, riziką, kad tokio laikotarpio pabaigoje nebebus įmanoma pateikti nagrinėjamų operacijų teisėtumo įrodymų (pagal analogiją žr. 2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, 68 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

32 O svarbiausia reikia priminti, kad teisinio saugumo principas iš esmės draudžia valdžios institucijoms neribotą laiką naudotis įgaliojimais, kad būtų nutraukta neteisėta padėtis (šiuo klausimu žr. 2022 m. sausio 27 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija (Pareiga pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-788/19, EU:C:2022:55, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Nustačius, kad senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai nacionalinės valdžios institucijos konstatuoja pažeidimą, tai prieštarautų tikslui, kurio siekiama nustatant Reglamento Nr. 2988/95 pažeidimų senaties mechanizmą. Iš tiesų toks pasirinkimas leistų šioms valdžios institucijoms veikti neribotą laiką, atsižvelgiant į pažeidimo padarymo arba pabaigos datą, o tai praktiškai sukeltų pavojų, kad senaties terminas nebus suėjęs.

33 Aplinkybė, kad pagal Sąjungos teisę, konkrečiau kalbant, pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą, nacionalinių valdžios institucijų veiksmams taikomas absoliutus senaties terminas, lygus dvigubam senaties terminui, numatytam šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje, negali leisti valstybėms narėms nesilaikyti šio senaties termino nustatant atskaitos tašką, dėl kurio jis netektų prasmės.

34 Darytina išvada, kad pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį, siejamą su teisinio saugumo principu, valstybėms narėms draudžiama nukrypti nuo senaties termino, numatyto šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje ir antroje pastraipose, skaičiavimo pradžios, nes ši skaičiavimo pradžia pagal šias nuostatas visais atvejais yra pažeidimo padarymo diena, o pakartotinio ar

tęstinio pažeidimo atveju – diena, kai pažeidimas pasibaigė. Todėl data, kai nacionalinės valdžios institucijos sužinojo apie pažeidimą arba jį konstatavo, neturi įtakos šio senaties termino pradžiai (pagal analogiją žr. 2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, 67 punktą).

35 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų formuluotę, turės nustatyti, ar ankstesniame punkte nurodyto reikalavimo laikymasis gali būti užtikrintas aiškinant vidaus teisę taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, ar, nesant tokios galimybės, reikia netaikyti visų ar dalies šių nuostatų.

36 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo reikalavimas apima visiems nacionaliniams teismams, taip pat priimantiems sprendimus kaip galutinė instancija, nustatytą pareigą prireikus pakeisti suformuotą jurisprudenciją, jeigu paaiškėja, kad ši jurisprudencija pagrįsta su Sąjungos teisės tikslais nesuderinamu nacionalinės teisės išaiškinimu. Taigi nacionalinis teismas negali pagrįstai manyti, jog neturi galimybės aiškinti nacionalinės teisės nuostatos taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, vien dėl to, jog kiti teismai pateikė tokį šios nuostatos išaiškinimą, kuris neatitiko Sąjungos teisės, arba nacionalinės kompetentingos institucijos ją taikė tokiu su šia teise nesuderinamu būdu (2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 97 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

37 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, jog Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 ir 3 dalys, siejamos su teisinio saugumo principu, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose nustatytas ilgesnis senaties terminas, nei numatytasis šio 3 straipsnio 1 dalyje, su sąlyga, kad laikomasi proporcingumo principo. Tačiau pagal šias nuostatas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad šis senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai nacionalinės valdžios institucijos konstatuoja šio reglamento nuostatų pažeidimą.

Dėl antrojo klausimo

38 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa turi būti aiškinama taip, kad, kai valstybė narė pasinaudojo šio reglamento 3 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe numatyti ilgesnį senaties terminą, nei numatytasis minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje, šio 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatytas absoliutus senaties terminas turi būti skaičiuojamas atsižvelgiant į šį ilgesnį senaties terminą, ar į to paties reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytą senaties terminą.

39 Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatyta absoliuti riba, taikoma patraukimo atsakomybėn už pažeidimą senaties terminui, o šis terminas sueina ne vėliau kaip tą dieną, kai pasibaigia laikotarpis, lygus šio 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytam dvigubam senaties terminui, per kurį kompetentinga institucija nepaskyrė nuobaudos, nebent procedūra laikinai sustabdoma pagal šio reglamento 6 straipsnio 1 dalį (2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, 63 punktas).

40 Šis absoliutus senaties terminas padeda užtikrinti didesnį ekonominės veiklos vykdytojų teisinį saugumą, nes užkerta kelią galimybei dėl pasikartojančių termino eigą nutraukiančių veiksmų su pažeidimu susijusį patraukimo atsakomybėn senaties terminą pratęsti neribotam laikui (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, 64 punktą).

41 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad jeigu pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį taikomas ilgesnis nacionalinis senaties terminas, šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje numatytas absoliutus senaties terminas bet kuriuo atveju sueina tą dieną, kai sueina šio ilgesnio senaties termino dvigubas terminas (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 2 d. Sprendimo *Glencore Céréales*, C-584/15, EU:C:2017:160, 71 punktą).

42 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad į antrąjį klausimą reikia atsakyti, jog Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa aiškintina taip, kad, kai valstybė narė pasinaudojo šio reglamento 3 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe numatyti ilgesnį senaties terminą, nei minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytas ketverių metų senaties terminas, šio 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatytas absoliutus senaties terminas turi būti skaičiuojamas atsižvelgiant į šį ilgesnį senaties terminą.

Dėl trečiojo klausimo

43 Atsižvelgiant į pateiktus atsakymus į pirmąjį ir antrąjį klausimus, į trečiąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

44 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 3 straipsnio 1 ir 3 dalys, siejamos su teisinio saugumo principu, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose nustatytas ilgesnis senaties terminas, nei numatytasis šio 3 straipsnio 1 dalyje, su sąlyga, kad laikomasi proporcingumo principo. Tačiau pagal šias nuostatas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad šis senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai nacionalinės valdžios institucijos konstatuoja šio reglamento nuostatų pažeidimą.**

2. **Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa turi būti aiškinama taip, kad, kai valstybė narė pasinaudojo šio reglamento 3 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe numatyti ilgesnį senaties terminą, nei minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytas ketverių metų senaties terminas, šio 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatytas absoliutus senaties terminas turi būti skaičiuojamas atsižvelgiant į šį ilgesnį senaties terminą.**

Parašai.